

Redacțiunea, Administrațiunea
și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Brevet de înregistrare nr. 100.
Materialele nu se restituie.
Brevet de înregistrare:
Brașov, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Inserate mai primesc în Viena
R. Mosa, H. Schalk, Alois Herndl, M.
Dukts, A. Oppelt, J. Demmeberg; în
Budapesta: A. V. Goldberger, Eck-
stein Bernat; în Frankfurt: G. L.
Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o colină 8 cr. și
30 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarif și în viață.
Reclame pe pagină a III-a o
serie 10 cr. v. a. sau 80 baci.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU XVI.

„Gazeta” este în fă-careți
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
poștale din țara și din afară
și la căl. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
a administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagiu
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Unu exemplar 5 cr. v. a.
sau 15 baci. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 184.

Brașov, Sâmbătă, 21 August (2 Septembrie)

1893.

Procesul pentru „Replică”.

Clașiu, 19 (31) August.

(Raport special al „Gaz. Trans.”)

La orele 5 și 1/2 se termină cu citirea acelor capitule din „Replică”, care cuprind pasajele incriminate. Aici observăm, că notarul, care cetia, demonstrativ pune accentul pe acele părți, care d-lui procuror i s'au părut „grozave”.

Apărătorul Petrovicu cere să se citească și acele capitule din „Replică”, care nu s'au citit.

Procurorul protestează, zicând, că acesta nu se ține de obiectul pertractării. El face absurda comparație, că d. e. când este incriminat un articol de ziare, nu odată nu se cetesc părțile neincriminate ale zărilor, d. e. bursele etc.

Tribunalul respinge propunerea apărătorului din motiv, că capitulele, care nu sunt incriminate, nu pot fi nici punibile.

Președintele: rogă pe acusatul A. C. Popovicu să istorisească modul în care a luat parte la redactarea și răspândirea „Replicii”.

Acusatul A. C. Popovicu: On. tribunal! D-lor jurați! Replica este lucrarea tuturor tinerilor români universitari, și rolul meu în această afacere e atât de puțin de lămurit. Având eu locuința în Graz, am fost rugat chiar de tinerimea universitară, să iau asupra-mi sarcina grea de a intra în tratări cu „Institutul tipografic” din Sibiu pentru executarea acestei lucrări. Într-o conferință a tuturor tinerilor români universitari ținută la Viena, am citit, corectat și stabilit textul „Replicii”, și ast-fel am lucrat cu toți împreună. Materialul acesta, ca manuscris, l'am trimis spre tipărire „Institutului tipografic” din Sibiu. Cumcă „Replică” n'a fost lucrată numai de mine, o dovedesc însăși diferitele capitule, în care se manifestă deosebitu modu de expunere. În ce privește răspândirea „Replicii”, ea s'a făcut de sute de persoane, așa încât decă ar fi vorba de toți aceia, care au răspândit „Replică”, atunci d-lă procuror ar

trebui să-și susțină acusa față cu cel puțin 4—500 persoane puse aici pe banca acusatilor. Eu abia decă am răspândit 70 de exemplare și mulțimea exemplarelor a răspândit-o mai aleși tinerimea academică din Clășiu, Budapesta și Viena, ăr în străinătate studenții din München, Paris și Brușella. Pentru răspândire însă totuși iau și eu răspunderea.

Președintele: Este rugat d-lă acusatul N. Romanu, să spună, ce rol a avut la tipărirea și răspândirea „Replicii”:

Acusatul N. Romanu: On. tribunal, D-lor jurați! Eu am fost la „Institutul tipografic” ca contabil și director esecutiv. Eram autorizat și obligat de-a eșeota ori ce fel de lucrări, ce mi-se prezentau. Eu am ast-fel spre tipărire și „Replică” fără a ave ougetul rezervat, că ea ar cuprinde părți punibile și fără a crede, că ea ar pute fi vre-odată incriminată. Conform decă ordinului primitu dela Comitetul esecutiv din Graz, am esecutat tipărirea acestei lucrări. În ce privește răspândirea „Replicii”, ea omu cu condiția de esistență, imi era impusă trimiterea broșurilor la adresele indicate și espedarea acesta am făcut-o în virtutea datoriei și condițiunei în care m'e aflam. Bine nu-mi aduc aminte câte lăci am espediat. Pentru răspândire iau și eu răspunderea.

Procurorul: Cu voce provocătoare întreba, cum se pte, că acusatul Popovicu, deși n'a moșenit avere dela părinți, deși n'are propria lui avere, totuși a avut de unde să trimită 1500 fl. la „Institutul tipografic”?

Acusatul A. C. Popovicu: Bani i-am primit prin subscripția publică făcută pe liste, cu care au incurș mai multă de 3500 fl. Poporul român din tsta s'era lui a acoperit această sumă și decă vrăi se v' convingeți, poțiti și dispuneți controlarea listelor de subscripția, pe care le am încă la mine în Sibiu.

Procurorul: Cunosec d-lă Popovicu numele de Tpsi?

A. C. Popovicu: Acestu nume nu-l cunosc.

Procurorul: Ei bine, într-o fôia venesă a apărut un inserat cu subscrierea Tpsi în care se oferea câte 10—20 fl. aceluia, care ar scrie articulu calumniatoru la adresa Maghiarilor.

A. C. Popovicu: Nu se pte! D-lă procuror confundă numirea Tpsi cu Dipsi. Acesta din urmă, adevăratu, este pseudonimul meu, sub care a apărut acel inserat, der în care nu era vorba de răgolmoș (calumniare), ci de aflarea unui publicist, care să informeze lumea prin articulu scriș în foile germane asupra cetiuinei române. Pentru acesta cred, că nu pot fi acusat. De altfel trebuie să observ, că aci s'a făcutu abusu de numele meu. O scrisore publicată în „Nemzet” pune în lumină forțe falsă această cestiuine. Scrisorea din vorbă era apocrifă și eu numai decătu am rectificat cestiuinea prin o telegramă trimisă lui „Nemzet”. Acestă fôia însă mi-a refusat publicarea. Provoacă pe d-lă procuror să arete scrisorea compromițătoare pentru mine.

Apăr. Dr. St. Petrovicu spune, că în „Koloșvár” Nr. 3 din 1893 a apărut o declarație a tinerimii universitare, în care toți se declară ca autori ai „Replicii”, ca răspânditorii ei, prin urmare toți ar trebui să fi puși în stare de acusațiune. Rogă să se accludă la acte această declarație.

Procurorul negă, că toți studenții ar fi făcut „Replică”. Din modulu cum „Replică” e redactată trage concluziunea, că ea este opera unei singure persoane; acesta o dovedește și numărulu capitulelor, căci, dice el, decă 38 universitari ar fi făcut-o, atunci ar trebui să aibă 38 capitule. El însă nu-și pte inchipui, ca 38 de tineri să fi comis de-odată delictulu „tradărei” de patriă. Fabula cu 38 de agitatori este numai un pretext, ca să fi toți osențiți și apoi să se facă sfară mare în lume cu tirania maghiară. Lucrul acesta îl privește ca ridiculu și pe studenții români ca nisec bășandri, care nu pot fi luați în serioș. Aci nu se tractează de cestiuinea, că cine sunt autorii „Replicii”, ci că cine a fost sufletulu și cine răspânditorii ei.

Apărătorul Dr. Petrovicu consideră cuvintele procurorului ca o insultă la adresa tinerilor români și constată, că ei au făcut „Replică” și o recunoșă cu risicul de-a fi condamnați. Cere dela tribunal să hotărășă în privința acesta.

Vine în discuție o scrisore, adresată către direcția „Institutului tipografic”, care este rugată a constata, că nu Liga, ci studenții au făcut „Replică”. Renegatul Moldovan Gergely susținuse adecă, că „Replică” ar fi opera Ligii. Dreptu contradovadă însă acusatul A. C. Popovicu a adresat o scrisore studenților, în urma căreia aceștia cu toți se declară solidari a protesta contra „Răspunsului” (Válasz) pamfletu al lui Moldovan Gergely, și că nu Liga, ci „Institutul tipografic”, la însărcinarea lor, a tipărit „Replică”. Acesta a declarat-o și direcția numitului institutu.

Tribunalul anunță hotărîrea, că respinge cererea apărătorului de a se alătura la actele procesului declarația studenților și Nr. 3 din 1893 alu zărilor „Koloșvár”.

Se dă apoi citire atestatorilor oficioșe, că acusații n'au fost pedepsiți nici odată. Se comunică, că cheltuelile procesului se urcă la 448 fl. 48 cr. Ședința se suspendă pe 1/2 oră.

Urmășă pledoaria procurorului, care a ținut aproape până la orele 12 din nopte. Acusația faimosului Jeszenszky geme de minciuni, invecive și insulte la adresa tuturor Românilor. Nici-odată până ieri n'am auditu un discursu, care să cuprindă atâta patimă și insolență și care să fi fost pronunțat într-unu tonu atât de provocatoru, o manieră atât de grobiană și o îngâmfare atât de clasică.

Espectatorulu locuitorulu primu-procurorulu culminează în afirmarea, că „Replică” este cartea dușmanilor de morțe ai Ungariei, că prin ea s'ar fi pus cestiuinea, cum s'ar pute pregăti și cum s'ar pute promova ținta: ca Ardealulu să se unescă cu România cu ajutoru slavu, și în afirmarea, că acesta este o „nisuință pe față revoluționară contra unității și a esistenței „statulu

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Consciul de vina sa.

— Novela criminală de Paul Blumenreich. —
(9) (Urmare).

Pe înălțimea, care predomina valea, se aflau edificiile de economiă, între aceste o șură mare. Acesta era decorat cu flori. Pe pereți se afla verdetă, steaguri, lângă care era constituită bina pentru orohestră.

Contrabasulu și clarinetulu predominau în acestu quartetu nearmonicu; numai câte-odată se mai audia violina.

Der mai bine o musică rea, decătu nici una, își gândiau bravii țerau. Și când Dahlmann și cu Ella apărură la locul de joacă, deja săltau după sunetele acestei music, de răsuna pământulu.

Să joci doctorulu cu Ella?

În timpul paușei de joacă se isoă o mică mișcare. Una dintre fetele cele mai frumoșe, mai s'era ociosu îmbrăcată ca celelalte, der drăgălașă în simplicitatea ei, pe care o vedu mai nainte doctorulu, își luă răsă bunu și porni către porța șurei. Unu fecioru sdravenu, cu nasturi de argintu la vestă sa roșă, se uită după ea, răsă însă și o lăsă să plece. Totuși privirea sa era posomorită și mânișă.

Cu obrazii aprinși se apropiă Ella de Dahlmann. „Biata fată” esclamă ea „închipește-ți: tatălu ei a fost arestatu eri, din causă, că a călcatu legea vênatului — sunt omeni s'erau, — omulu e paralisat și nu puti lucra! Nu e uritu din partea ténérului, că din cauza acesta voeșe să o părășeșă? Cred, că a v'na pe ascunsu nu e unu păcatu așa de mare la nisec omeni s'erau, căci forțe rară au o bucată de cerne în olă. Fata e ou totulu nevino-vată! o cunoscu — e harnică și s'ingui-cișă — ce are ea cu nedreptatea tatălu ei? O, cum i-ași spune, că elu lucră în modu laș, că încă nu e vinovat, s'eu celu puțin nu e vrednicu de condamnatu, încă nu trebuie desprețuitu, acela, care înaintea legilor e pedepsit. Nu e așa domnule doctoru?”

Acesta a fost unu semn al sorții! Nu înzadar aflase Ella aceste vorbe frumoșe.

Elu îi apucă mână: „Te rog, vino atară, domnișoră Ella,” duse elu încetu, der firmu. „Vei afla părerea mea.”

Ei eșiră afară în nopte blândă și caldă. Pe cerulu albastru luca semiluca palidă. Viile juru împrejur erau părășite. Numai josu în vale, unde se afla satulu

oel mare și bogat, licăiau prin frunșuri multe lumini, pe când casele abia le puteai distinge.

Bello s'era în jurulu lor dându din codă cu bucuriă.

Dahlmann trase către sine pe fata, ce-lu privea plină de așteptare — ea se împotrivi ușor.

„Ella,” încep elu cu voce mișcată: „Ella, fi tare! Tatălu D-tale i-s'a întemplat o mare nenorocire! Nevinovată-vinovată a fost osenit — tocmai așa cum duseși mai nainte. Eu însă, voiu ține cu credința la D-ta — voiu suferi împreună ou D-ta! Numai să voeșă a te încrede în mine.”

Ea strigă înspăimântată — der se alipi cu încredere de densus.

Și Bello sări în sus.

Amorul r'euși să îmblânșeșă infricoșata lovitură și lui amorulu i a datu putere să înlătore ori-ce îngrijiri.

* * *

Leopoldu Dahlmann se afla în călătoriă către casă — unu omu fericit. Da, ținutul încântătoru, ce se desfășura înaintea ochiloru săi, avea acum unu farmec și pentru el.

Cu mimă grea începuse călătoriia:

el se întorcea acum ca omu fericit și ca atare voia să lucre până când va fi stăpân.

Elu își croie și planulu, lămurit în toate amănuntele sale.

Mai înainte de tôte era vorba să elibeze pe tatălu Ellei. Acum trebuia avocatulu să-și pună întrebarea: de ce refușă acestu om bolnăvicioș, der bogat, mijlocele pentru eliberarea sa? Nu pte fi atât de adencu pocăit pentru ce făuse, încât se dorșă a fi liber! Bolten nu lucră cu intențiune de câștig; nici prin gându nu i-a trecut se păgubescă pe cineva. Se put presupune chiar, că decă cele dintău cercetări ale autorităților s'ar fi îndreptat în contra lui, ar fi dicit: „Da, sunt vinovat! Nu m'am gândit la acesta!” Der porniseră cercetarea în contra ficei sale. Și acum elu se împotriva, căută pretexte, care apoi l'au dus pe banca acusatilor.

Chiar decă astăzi procedea sa i-ar fi părut detestabilă — nu a espiat elu destulu prin chinulu închisorei preventive și prin suferințele pertractării și a condamnării? Și elu să-și ia acum asuprași lucruri mai grele, și aproape insuportabile?

Ciudadu! De neînțesu! (Va urma).

maghiară", o nisuiță, la a căreia realizare lucrăză așa dișa „irredenta română". In spiritul acesta e țesută întreaga vorbire, în care amintitul procuror și dă zădar-nica silință de-a răsturna adevărurile nimitore, ce le cuprinde scrierea junimei române, față cu unelirile asupritorilor noștri pe toate terenurile. Elu și încheia vorbirea, care a durat mai multă ca 2 ore cu devisa romană: „Videant consules, nequid respublica detrimenti capiat", care se potrivește în gura unui Jeszenszky ca oăciula-republicană pe capul unui neguțător de solavi.

Pentru curiozitatea publicului, și mai mai alesu a fraților noștri din România, Vă voi pune la dispoziție, în totă estensiunea sa, acestu discursu-pamflet, ca să-l publicați în numărul viitor ai „Gazetei".

După pledoaria acusatorului publicu a urmatu o scurtă apărare a acusatului A. C. Popovici, care cu multă efectu a răsturnat totu „argumentele" procurorului cu privire la Liga, la „Iredenta Română" și la pretinsele manifestațiuni ostile statului maghiar din partea societății din România.

Timpu nu-mi permite, ca să vă potu da o iconă fidelă a discursului d-lui Popovici și de aceea imi rezervu a Vi-lu trimite de-ase-menea pentru numărul viitor ai „Gazetei".

Provocatu fiindu de președinte a se apăra, alu doilea acusat, d-lu Nicolae Roman, renunță la apărare, și lasă acăstă sarcină apărătorului său, d-lui avocat Paul Mudrón.

Urméază apoi:

Pledoaria apărătorului Dr. St. Petroviciu.

On. tribunalu! On. Jurați! Inca dela începutu declar, ca nu mă dimitu la discutarea cestiunilor, cari nu se potu rezolva înaintea unei Curți cu jurați și pentru că mea convingere este, ca astfel de cestiuni politice nu se potu discuta. Și decă totuși mă provocu la partea politicoă a unor puncte din acusă, o facu acăsta, pentru ca să se le potu aduce în legătură juridică cu unele părți ale acusei. Înaintea însă de-a face acăsta, imi iau voia a reflecta la unele observări ale On. acusatoru publicu.

In ce priveșce Liga, nu mă simtău chematū a face lial unu felu de enunțațiune asupra ei aici înaintea acăstui On. tribunalu, din motivul, ca cestiunea acăsta nu se potu discuta decătu pe cale internațională.

Incepū cu a răspunde la cele ce s'au dișu despre harta alăturată la Replica, adecă că prin acea hartă s'ar dovedi, ca scopul Românilor este ca să rumpă Ardealul dela Ungaria, să lu alature la România și astfel să se înocpă formarea unei Daco-Români. Totodată vréu să răspundū la aceea, ce s'a dișu, ca Basarabia nu se cuprinde în aceea chartă și prin urmare, ca Replica ar fi făcută cu bani rusești. Privitorū la acăsta numai atăta voescu a constata, ca nief-odată Români n'au înscenatū revoluțiunil politice și prin urmare forțe necorectū a fostū din partea acusatorului publicu, când a afirmatū acăsta în numele Maghiarilor, — deorece e sciutū, ca numai Ungurii au înscenatū revolūpi politice. In legătură cu acăsta, în ce priveșce pe Ruși, imi aducū aminte, ca nu Români, ci Ungurii au apelatū și chematū pe Ruși la 1849.

Afirmă onor. acusatorū publicu mai departe, ca Români ar avé de gândū a forma o pretinsă Daco-Români, și pentru ajungerea acăstui scop se nisuescū pe de o parte prin descrierea în coloril false a națiunei maghiare înaintea străinătății și prin acăsta a căștiga spiritele, ér de altă parte prin, a tărbură spiritele poporului românū. Aceste suntū afirmațiuni nedrepte și cari n'au nief o basă reală (Interuperi! Sgomotū. Risete la publicul maghiarū!)

Ce priveșce bisericolele, la acăsta a răspunsū pe deplinū clientul meu.

Mé oprescū la cauza scolare. S'a dișu, ca în România există ađi mai puțin scóle populare, ca la noi (românești). Eu acăsta nu suntū chematū s'o controlezū, cu atătū mai virtosū, ca aici nu e vorba de alte țeri, ci numai despre noi, și mai de-

parte fiindū decă ar puté fi vorba despre acăsta, amū puté lua ca exemplu alte state. Constatū însă aceea, ca scólele nostre românești nu le-a înființatū Maghiarimea, și ca de alt-întrelea Maghiarii și statulū nu suntū concepte identice. Și decă, cu totu ca noué ni-s'au pusū piedeci, totuși ni-amū înființatū atătea scóle, putemū cu dreptū convențū întreba, ca ce numărū mare de scóle amū avé, decă statulū ne-ar fi ajutatū și decă nu ni-s'ar fi pusū atătea piedeci?

Privitorū la subvenționarea scolare din partea statului declar, ca n'am nief o cunoscință, ca statulū ar subvenționa scólele nostre câtū de puținū.

A binevoitū d-lu acusatorū publicu a aminti scólele nostre medii și ca la cele doué universități din patriă amū avé catedre de limba română. Luândū esența lucrului, n'are dreptū, fiindū-că deși noi le soimū acestea, totuși aspirațiunile nostre mergū mai departe și nu ne îndestulimū cu atăta, ci ca unii, cari stămū în raport de coordinațiune cu Maghiarii, pretindemū, ca să fimū împărțășiți în proporțiă convenită. Făcēndu-se provocare la scólele medii, ni-se impută, căte gimnasii avemū, noi aici. Acăsta e dreptū, însă causă de a ne plānge totuși avemū, fiindū-că gimnasiile acestea nu s'au înființatū sub era „constituțională" maghiară și fiindū-că și pe acelea, cari le avemū, voescu să ni-le nimicească. Alu doilea gravamenū alū nostru este, ca statulū nu ridică școli medii pentru noi, ca nu se respectéza legea, care dispune, ca în ținaturile locuite de Români să se ridice școli medii românești. (Sgomote și risete la publicul maghiarū). Ér alu treilea gravamenū alū nostru este, ca pe spesele nostre proprii nu ne concede statulū să ne ridicămū școli medii.

In ce priveșce legea despre Kișdodvuri, orientul meu a răspunsū la acăsta pe deplinū și din parte-mi adaugū numai atăta, ca faptulū în sine ilustréza pe deplinū situațiunea, scopul acăstei legi fiindū maghiarisarea noastră, care maghiarisare provocă lupta pe viață și pe mōrte dintre Români și Unguri.

Privitorū la Curtea cu jurați și la procesele de pressă s'a dișu, ca este unu bagatelū procesele cari s'au intentatū după scărmutarea juriului dela Sibiu la Clușiu și ca numai in optū casuri s'au judecatū delictu de pressă. E lucru evidentū însă, ca juriulū din Sibiu a fostū scărmutatū la Clușiu numai din causă, ca acusați să fiă în totū casulū osēndiți. Neputēndū fi aici vorba despre numărul celor osēndiți, ci numai despre aceea, ca pe dreptū ori pe nedreptū au fostū osēndiți, părerea mea este, ca pe nedreptū, fiindū se scie în ce măsură au fostū influențatū jurații de oătră foile maghiare, ca să declare vinovați pe cei acusați.

In ce priveșce cestiunea dreptului electoralū, fiindū acăsta în Replica forțe pe largū dezvoltată, de abia ar mai fi lipsă, să mă referū la ea, decă nu s'arū fi provocatū la România, cu care noi n'avemū nimicū de-a face. S'a dișu, ca este o afirmare obraznică, ca cele trei milioane de Români nu suntū reprezentați în legislațiunea țerii; contra acăsteia am să observū, ca afirmațiunea, ca Români suntū reprezentați în legislațiunea țerii, este o afirmațiune cinică.

După permiterea acăstora, trecū la partea juridică a cauzei. Premisele „Replicei" suntū, ca tinerimea univ. din România a atrasū atențiunea străinătății asupra raporturilor de aici prin publicarea unui memoriu. Tinerimea maghiară a „combătutū" acăsta, declarândū mincinosū cuprinsulū acelu memoriu și de aceea tinerimea română univ. de aici a doveditū prin provocare la lege, la enunțațiunil judecătorești și la foi maghiare, adevărulū cuprinsū în memoriu. A și fostū lipsă de publicarea acăstora, deorece noi soimū, ca în timpulū din urmă ideia politicoă a Maghiarilor este, ca din multe naționalități ale Ungariei să se faurēscū una, adecă cea maghiară, și deorece vederile acestea s'au transplantatū dintr'o partidă în guvernū însu-și, așa încătū în ziua de ađi nimeni

nu se rușinéza a enunța, ba ce e mai mult, însēși partidele politice se întrecū în a ne maghiarisa. A fostū de lipsă și din causă, ca starea Românilor este de așa, încătū nu potū lua parte la legislațiunea țerii și ca să potū dovedi și atitudinea lorū. Așadéră se poté lua acăsta ca și unu procesū, care curge înaintea Europei între tinerimea română univ. și tinerimea maghiară univ. Decă după intentarea procesului tinerimea maghiară n'a răspunsū, e evidentū, ca acăsta nief nu poté răspunde la „Replica".

Eu premitū, ca decă „Replica" este într'adevărū așa de periculosă și agitatore era datorința On. acusatoru publicu, să eruze pe autorii, răspânditorii și pe toți partași. Acăsta însă nu s'a întēplatū, fiindū ca autorii, într'ai carorū creeri s'a plāmaditū pretinsulū delictū punibilū, au fostū lăsați liberi, ér declarațiunile lorū nu s'au băgatū în seamă. Tragū la inoiaia, ca răspânditorii ar fi comisū faptū punibilū, cu atătū mai virtosū, ca poté obveni casulū, ca acusatorulū publicu să pāșēscū contra autorilor, ér juriulū să-i declare pe acăstia nevinovați, din ceea ce s'ar nasce o cestiune controversă. Afirmū, ca autorii trebuiau dați în judecată.

Acusații suntū puși în stare de acusă pentru doué pretinse delictu, și anume: ca ar fi denegatū puterea obligatōre a legii și ca ar fi așitātū în contra naționalității maghiare. Și eu am oetitū „Replica", dér din cuprinsulū ei n'am pututū scōte ceva punibilū.

Din § 171 alū codicelui penalū rezultă, ca delictulū imputatū acusaților ilū oomitū și acăia, cari se nisuescū de-a nimici legătura comună, ce există între cele doué părți ale monarhiei. Deși în Ungaria este unu partidū, care se nisuesce toamā la acăsta, totuși nu există procuratură în țēră, care să fi făcutū pași legali contra acăstui partidū.

In fine observū, ca înzadarū ar fi ori ce nisuiță de-a ne convinge unii pe alții, de-orece punctele nostre de vedere suntū așa de diferite, încătū e eschisă posibilitatea de-a se puté capacita. Alu doilea punctū e agitația, însă intențiunea agitārei nu se poté explica din împrejurări. Tinerimea maghiară univ. și provocatū pe tinerimea română, ca să răspundă, și acăsta a și făcutū în „Replica" ei, însă „Replica" nu a fostū scrisă pentru partea ușorū de sedusū a României, ci toamā pentru clarificarea străinătății culte. Decă poté fi vorba despre agitare, atunci mă provocū la aceea, ca astfel de agitare se face în foile ungheresi și totuși pentru agitația contra naționalității române acăste diare n'au fostū nief odată trase la răspundere și pedepsite. S'ar puté dice, ca „Replica" provocă ură, dér pentru acăsta nu ar fi de-a se trage la răspundere răspânditorii, ci însēși autorii. Decă e vorba de agitația, atunci guvernulū agitēza când soote legile din vigōre prin ordinațiunil, agitēza atunci, când a inauguratū sistemulū de maghiarisare, agitēza foile maghiare, când își insuescū și când răspādescū acăsta.

Și suntū fapte, ca însuși poporul maghiarū și-a luatū satisfacțiā la Turda, Aradū, Oradea-mare etc. Pe Unguri îi agitēza însēși foile lorū fără a fi trase la răspundere și fără a fi urmăriți făptuitorii și aranjatorii scandaurilor lorū acăstora. Ba agitația este și atunci, când guvernulū și organele lui stau cu mânil în sinū față cu astfel de manifestațiuni turbulente. Nu facū nief o propunere, ci lasū la dispozițiā justiției cauză

Urméază:

Pledoaria apărătorului P. Mudrón.

On. tribunalu! D-lorū jurați! Numai pe scurtū am să vorbescū în numele clientului meu, fiindū desbaterea cauzei a înaintatū prea tare. Înaintea de totu potū înțelege poziția grea a D-Vōstră, d-lorū jurați, nu din causă, ca on. acus. publicu a vorbitū așa de frumosū cătră D Vōstră, ci pentru-că Vă vedū în contradicere cu condițiunile fundamentale, ce trebuie să le întrunēscū o curte cu jurați. Soiu apreția forțe bine îndrumarea la ordine, care a făcutū on. președinte față cu colegulū

meu apărătorū, fiindū stamū aici în față cestiunei, ca Români ar fi provocatū la ură contra națiunei maghiare. D-Vōstră sunteți Maghiarii, de partea acăsta suntū Români. Vedeți, acăsta este o stare forțe grea, fiindū totuși numai omeni suntemū și fiindū este o erōre imprejurarea, ca chiar Maghiarii suntū chemați să judece asupra Românilor. Decă ați fi āngeri, altfelū ați judeca, cum judecați ca omeni.

On. acusatorū publicu și-a începutu vorbirea sa cu Liga română și Daco-românismū, și deși am urmăritū cu mare atențiune oetirea „Replicei", totuși din „Replica" despre totu acestea nu am auzitū nimicū. Este dreptū, ca acestea s'au lucruri apte să așite simțirile Maghiarului, însă fără causă, pentru ca precum am amintitū în „Replica" nu obvine așa ceva.

S'a susținutū mai departe, ca autorii „Replicei" ar fi dișu, ca mai bucosū voiescū să se facū Ruși, decătu Unguri. Eu așa ceva n'am auzitū, ci am auzitū, ca poporul vorbesce așa ceva, însă nu autorii „Replicei". Aceste suntū doué lucruri diferite, și de aceea nu este iertatū a se pune în gura autorilor vorbe ca acelea, ci în gura poporului de rēndū.

Declarū, ca mai multū mi-ar fi plăcutū, decă s'ar fi oetitū contra-răspunsulū acela, pe care nu bășandrii și tinerimea maghiară l'au redigatū, fiindū în raportū cu acăsta, „Replica" este numai o scriere polemică, unū răspunsū la răspunsulū acela. Așadéră mi-ar fi plăcutū, ca să cunoscū răspunsulū acăsta, pentru ca recunoscū, ca eu nu l'am pututū oeti, din causă, ca n'am avutū timpū, fiindū chematū prin telegrafū la pertractarea acăsta.

Se ridică doué acusări contra clientului meu. Și anume prima, ca prin răspāndirea acăstei „Replicei" clientulū meu ar fi călatū puterea obligatōre a legii. Eu acăsta n'am auzitū să se fi oetitū din „Replica" și n'am aflatū în ea espresiunea, pe care codicele penalū apriatū o pretinde ca basă la denegarea puterei obligatōre a legii. In „Replica" se dice, ce-i dreptū, ca „noi nu primimū uniunea ca legală", dér nu se dice ca denegămū puterea obligatōre a legilorū iață cu acăsta. Polonyi a dișu de curēndū, ca elū nu gāsesce corectū pactulū dela 1867 și ca elū pretinde uniunea personală. In „Replica" numai aceea se dice, ca Români nu vorū uniunea. Ei, bine, lui Polonyi îi este permisū să dice ce a dișu, fiindū e Ungurū, ér autorilorū „Replicei" nu, deorece suntū Români.

Ori ce lege se poté critica, se potū dovedi lacunele și incorectitățile ei, însă de totū alta este a denega puterea obligatōre a ei. Puterea obligatōre a legii nu este nicōiri atacatū în „Replica", ci preste totū nu se dice, ca pe cale legală vomū și aceea.

Cade tot-odată și a doua acusare asupra „Replicei", adecă agitare la ură a unei naționalități contra celeilalte. Pentru-că, ce este agitare? Agitarea e răspāndirea minciunilor. Dér în Ungaria să nu fiă permisū a espune adevărurile? Acum se nasce întrebarea decă conține „Replica" adevăruri sēu ba? Eu într'adevărū am fostū cu atențiune la totū decursulū pertractării și am oredtū, ca se vorū iudica împrejurările cari vorū dovedi, ca „Replica" conține minciunil, sēu ca se vorū asculta martorii, cari vorū dovedi neadevărulū faptelorū afirmate. Tōte aceste însă nu le-am observatū.

E dreptū, ca On. acusatorū publicu a declaratū în vorbirea sa una și alta de necorectū și neadevărātū. Acăsta însă nu-i delictū, ci trebuia să-i dovedēscū tot-odată afirmațiunile. Așa dēră, după părerea mea, până când contrariulū nu se va dovedi, conținutulū „Replicei" este a se privi ca adevērātū, fiindū-că conținutulū „Rep." nu este prin nimicū combătutū și fiindū-că în acăstū conținutū se află casuri concrete, alū carorū neadevērū era datorința on. acusatoru publicu să-lū dovedēscū, deorece dēnsulū trebuie să stea mai pe susū de partide, și fiindū-că datorința lui este, nu numai a cere osēndirea, ci tot-odată a aduce și motivele, cari militēza pentru apărare. Ast-felū dēră ar fi trebuitū să provōce pe acusați a documenta

Cursul la bursa din Viena.

Din 30 August 1893.

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta ung. de aur, Impr. cail. fer. ung.) and Price (e.g., 115 80, 126.50).

Anunțuri (inserțiuni și reclame)

Suntă a se adresa subscri-sei administrațiunii. In cazul publicării unui anunțiu mai mult de odată se face scădământ, care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administrațiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI.”

Numere singuraticice din „Gazeta Transilvaniei” à 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciureu, și în tutungeria I. Gross.

Cursul pieței Brașov.

Din 31 August 1893.

Table with 2 columns: Item (e.g., Bancnote rom. Cump., Argint rom.) and Price (e.g., 9.90, 9.85).

Table with 2 columns: Item (e.g., Galbeni, Ruble rusești) and Price (e.g., 5.80, 123.—).

Prafurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cutiă este provădută cu marea de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Prafulor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai cerbicoși la stomach și pantece, în contra cărceilor și acreei la stomach, constipațiunii cronice, suferinței de ficat, congestiunii de sânge, haemoroidelor și a celorlți mai diferite bôle femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce crește mereu de mai multe decenii încôce.

Falsificațiunile se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabil numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marea de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este forte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin trăsătură alină durerile de goidină și reumatism și a altor urmări de răceală.

Apă de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe baza de natron Acid-salicylic)

La întrebuințarea gîlnică, cu deosebire importantă pentru copii de ori-ce etate și adulți, asigură această apă de gură conservarea sănătôsă și mai departe a dinților.

Trimiterea principală prin

Farmacitul A. Moll, c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9. Comandă din provincia se efectuează gîlnic prin rambursă postală.

La deposite se se cêră anumit preparatele provădute cu iscolitura și marea de upărare a lui A. MOLL.

Deposite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth, Fr. Kellerman și Ed. Kugler, engros la D. Eremia Nepoții, J. L. & A. Hesshaimer, Teutsch & Tartler, Fritz Geisberger.

77,-29.

AVIS Ū!

Prenumerațiunile la Gazeta Transilvaniei se pot face și renoi ori și când dela 1-ma și 15 a fiă-carei luni.

Domnii abonați se binevoiască a arăta în deosebi, când voiesc ca espedarea se li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonează din nou, se binevoiască a scrie adresa lămurită și se arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.”

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilă din 1 Maiu 1893.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, etc.), train types, and prices.

Nota: Numerii încuadrați cu linii grôse însemnăză orele de noapte.